

ඒ භාග්‍යවත් අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ට නමස්කාර වේවා!

බුදුන් වදාල ධර්මය

දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.....

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.....

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.....

උදේට උදාවන ඉර හවසට බැහැලා යනවා. අරුණින් ඇරඹෙන දවසේ ආලෝකය සැඳෑ අඳුරින් කෙලවර වෙනවා. සොබාදහමට අනුව දවසට හිමි මේ ධර්මතාව අපේ ජීවිතයටත් පොදුයි. හිරු අවරට යන බව අපට පහසුවෙන් වැටහෙන නමුත් ජීවිතය අවරට යන බව සාමාන්‍යයෙන් අමතක වෙනවා. ජරා, ව්‍යාධි, මරණ යන පද තුන බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට නිතර සිහිපත් කර දෙන්නේ ඒ නිසයි.

අප තුළ තිබෙන මත්වීම් තුනක් නිසා ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය කියන කාරණා අපට නිතර අමතක වෙනවා. මොනවද මේ මත්වීම් තුන? බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒවා හඳුන්වන්නේ යොබ්බන මද, ආරෝග්‍ය මද හා ජීවිත මද කියලා. තරුණ බව නිසා ඇති වන මාන්තය, නිරෝගී බව නිසා ඇතිවන මාන්තය, තමා ජීවත් වෙනවා කියන අදහස තුළින් ඇති කරගන්නා මාන්තය. මෙන්න මේ මාන්තයෙන් උදම් වුනහම, කෙනෙකුගේ ජීවිතයේ යථාර්ථය අමතක වෙනවා. සිහිබුද්ධිය යටපත් වෙනවා. ඒ සිහිමුලාව නිසාම අසහනය, කම්පනය, සිත්තැවුල්, බලාපොරොත්තු කඩවීම්, දුක්පීඩා වැඩි වෙනවා. ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය කියන කාරණා නිතර සිහිපත් කරගැනීම තුළින් ඒ කියාපු මත් වීම් වලින් මිදිලා යථාර්ථය ට සිත ගෙන එන්න පුළුවන් වෙනවා. අසහනයෙන් තොරව, අකම්පිතව, උපේක්ෂාවෙන් යුක්තව, තමන් දිරන බව, ලෙඩවෙන බව, මැරෙන බව පිළිගන්න ආත්ම ශක්තියක් ඇති වෙනවා.

මෙන්න මේ සිහිපත් කරගැනීමට ඒදිනෙදා ජීවිතයේ අපට දකින්නට ලැබෙන සාධක උපකාර කර ගත යුතු බව බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නා. අපට නිතර දකින්නට ලැබෙන මහල්ලා, රෝගියා, මළ සිරුරු දේව දූතයින් හැටියට සැලකිය යුතු බවත් වදාලා. මොකද ඒවාට දේවදූතයින් කියන්නේ? අපට හිමි ඉරණම කල්තබා දන්වන, අනාවැකි පළ කරන දේවල් නිසයි. මෙන්න මේ දේවදූතයින් තුන් දෙනා හරියාකාරව පිහිට කර ගත්තොත් අප කියාපු ඒ නොවැළැක්විය හැකි ඉරණමට මුහුණ දෙන්නත්, ඒවා හමුවේ හිත හදාගන්නත් අපට පහසු වෙනවා. ඒ වගේම, ඒ මත්වීම් නිසා සිදුකෙරෙන දුසිරිත් වලින් වැළකිලා සුසිරිත් මඟට යොමුවෙලා, දුගතියෙන් මිදිලා සුගතියාමී වෙන්නත් පුළුවන් වෙනවා. එහෙම කල්පනා කරලා බලනකොට ඒ නිමිති තුන ඇත්ත වශයෙන්ම දේවදූතයින් හැටියට, දෙව් ලොවින් එවාපු පණිවිඩ කරුවන් හැටියට සළකන්න පුළුවන්. බෝධිසත්ත්ව සිද්ධාර්ථ කුමාරයාට මේ පෙරනිමිති තුන මහබිනික්මන් කරන්නත්, ලොචතුරා බුදුබව ලබාගන්නත් උපකාර වුනා. ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියළු සංසාර දුකින් මිදිලා නිවන් දකින්නත් උපකාර වුනා.

ඒ භාග්‍යවත් අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ට නමස්කාර වේවා!

ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය කියන කාරණා උපන් හැම සත්ත්වයාට ම පොදු, ජීවිතයක නොවැළැක්විය හැකි දේවල් බව සිහියට නගා ගැනීමෙන්, දැඩි දුක් දොම්නස් හැඬීම් වැලපීම් තුනී කරගත හැකි බවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ සූත්‍ර කිහිපයක ම දේශනා කොට වදාලා.

අංගුත්තර නිකායේ පඤ්චක නිපාතයේ එන එක සූත්‍රයක බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා කිසිම කෙනෙකුත් විසින් ලබාගත නොහැකි කාරණා පහක් ගැන:

මහණෙනි, ශ්‍රමණයෙකුට වත් බ්‍රාහ්මණයෙකුට වත් දෙවියෙකුට වත් මාරයාටවත් බ්‍රහ්මයාටවත් මේ ලෝකයේ කිසිම කෙනෙකුටවත් ලබාගත නොහැකි කාරණා පහක් තියනවා. මොනවද ඒ කාරණා පහ? දිරිමි ස්වභාවය ඇති දේ නොදිරාවා කියන මේ කාරණය, ශ්‍රමණයෙකුටවත් බ්‍රාහ්මණයෙකුටවත් දෙවියෙකුටවත් මාරයාටවත් මේ ලෝකයේ කිසිම කෙනෙකුටවත් ලබාගත නොහැකි කාරණාවක්. ඒ වගේම ලෙඩ වෙන ස්වභාවය ඇති දේ ලෙඩ නොවේවා කියන එක. මැරෙන ස්වභාවය ඇති දේ නොමැරේවා කියන එක. ගෙවී යන ස්වභාවය ඇති දේ නොගෙවේවා - ගෙවී නොයේවා - කියන එක. නැසෙන ස්වභාවය ඇති දේ නොනැසේවා කියන එක. මෙන්න මේ කාරණා පහ කිසිම කෙනෙකුට, ශ්‍රමණයෙකුටවත්, බ්‍රාහ්මණයෙකුටවත්, දෙවියෙකුටවත්, මාරයාටවත්, බ්‍රහ්මයාටවත් මේ ලෝකයේ කිසිම කෙනෙකුට ලබාගත නොහැකි කාරණා හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා.

ඊලඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ කාරණා ඉදිරිපත් උනහම ධර්මය දන්නේ නැති පෘථග්ජන පුද්ගලයා ඒවායින් පීඩාවට පත්වන ආකාරය. ඒ පුද්ගලයා දිරන සුළු දේ දිරුවහම මෙන්න මෙහෙම නුවණින් කල්පනා කරන්නේ නැහැ: මගේ පමණක් ම දිරන සුළු දේ දිරනවා නොවෙයි. යම් තාක් සත්ත්වයින් මේ ලෝකයේ උපදිනවා නම් ඒ හැම සත්ත්වයාගේ ම දිරන ස්වභාවය ඇති දේ දිරනවාමයි. ඉතිං, මම දිරන සුළු දේ දිරුවහම ශෝක කරනවා නම්, වැලපෙනවා නම්, පපුවේ අත් ගසාගෙන විලාප කියනවා නම්, ක්ලාන්ත වෙලා මූලාවට වැටෙනවා නම්, මට ආහාරත් අරුචි වෙනවා, මගේ කයත් දුර්වර්ණ වෙනවා, මගේ වැඩ කටයුතුත් අතපසු වෙනවා, මගේ සතුරෝ සතුටු වෙනවා, මිතුරෝ නොසතුටු වෙනවා. මේ විදියට කල්පනා කරන්නේ නැතිව ඒ ඒ පෘථග්ජන සාමාන්‍ය පුද්ගලයා අර දිරන සුළු දේ දිරුවහම ශෝක කරනවා, වැලපෙනවා, ක්ලාන්ත වෙලා වැටෙනවා, පපුවේ අත් ගසා ගන්නවා, විලාප කියනවා, මූලාවට පත්වෙනවා. ඒ විදියට ධර්මය දන්නේ නැති සාමාන්‍ය පෘථග්ජන පුද්ගලයා ශෝකය නැමති විෂ සහිත ඊතලය වැදුනහම තමන්ම සන්තාපයට පත්වෙනවා ය කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. ඒ වගේම ලෙඩ වෙන ස්වභාවය ඇති දේ ලෙඩවෙනකොට, මැරෙන ස්වභාවය ඇති දේ මැරෙන කොට, ගෙවී යන ස්වභාවය ඇති දේ ගෙවී යන කොට, නැසෙන ස්වභාවය ඇති දේ නැසෙන කොට ඒ පුද්ගලයා අර විදියට නුවණින් කල්පනා නොකර දුකට, ශෝකයට, පීඩාවට පත්වෙනවා.

නමුත්, ධර්මය දන්න ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඒ දිරන ස්වභාවය ඇති දේ දිරුවහම නුවණින් මෙහෙම කල්පනා කරනවා: මගේ පමණක් ම දිරන සුළු දේ දිරනවා නොවෙයි. යම්තාක් සත්ත්වයින් මේ ලෝකයේ උපදිනවා නම් ඒ හැම සත්ත්වයාගේ ම දිරන සුළු දේ දිරනවා. ඉතිං, මම දිරන සුළු දේ දිරුවහම ශෝක කරනවා නම්, වැලපෙනවා නම්, පපුවේ අත් ගසාගෙන විලාප කියනවා නම්, ක්ලාන්ත වෙලා මූලාවට වැටෙනවා නම්, මට ආහාර අරුචි වෙනවා, මගේ කය දුර්වර්ණ වෙනවා, මගේ වැඩ කටයුතු අතපසු වෙනවා, මගේ

සතුරෝ සතුටු වෙනවා, මිතුරෝ අසතුටු වෙනවා. අන්න ඒ පුද්ගලයා තමාට වැදුණු ඒ ශෝකය නමැති විෂ ඊතලය ඇදලා දාලා, ශෝක නැතිව තමාම නිවීමට පත්වෙනවා කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා. ඒ වගේම ලෙඩ වෙන ස්වභාවය ඇති දේ ලෙඩ වෙනකොට, මැරෙන ස්වභාවය ඇති දේ මැරෙන කොට, ගෙවී යන ස්වභාවය ඇති දේ ගෙවී යන කොට, නැසෙන දේ නැසෙන කොට තමාට වැදුණු ඒ ශෝක නැමති ඊය ගලවලා දමලා නිවීමට පත්වෙනවා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ගේ මෙන්න මේ දේශනාව උපකාර කරගෙන තමන්ට ඇතිවුණු ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීමේ දුක, ශෝකය සංසිදුවාගත්තු අවස්ථා දෙකකුත් මේ සූත්‍ර දේශනාව සඳහන් වන තැනම සඳහන් වෙනවා.

එක දවසක් දා පසේනදි කොසොල් රජ්ජුරුවෝ බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න ඇවිල්ලා වැදලා, එකත්පස්ව හිඳ ගත්තු හැටියේම පණිවුඩ කාරයෙක් ඇවිල්ලා රජ්ජුරුවන් ගේ කණට කොඳුරලා මල්ලිකා දේවිය කළුරිය කළ බව කිව්වා. ඒක අහලා රජ්ජුරුවෝ බොහොම දුකට දොම්නසට පත්වෙලා, හිස පහතට හෙළාගෙන බිම බලාගෙන සිටියා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙම මේ දේශනාව කලා. ඒක අහලා රජතුමා ශෝකය සංසිදුවා ගත්තා.

ඒ වගේම බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පස්සේ සිද්ධවෙච්ච සිද්ධියකුත් සඳහන් වෙනවා. **මුණ්ඩ** කියලා රජ කෙනෙක් තමන්ගේ ප්‍රියමනාප හදා නමැති දේවිය කළුරිය කළ අවස්ථාවේදී බොහොම ශෝකයට පත්වෙලා, ආහාර වර්ජනය කරලා, රාජ්‍ය කටයුතු වල පවා නොයෙදී රැ දවල් දුක් වෙමින් සිටියා. ඒ වගේම **පියක** කියන තමන්ගේ භාණ්ඩාගාරික ඇමතියා ලවා දේවියගේ සිරුර කල්තබා ගන්න යකඩයෙන් කළ තෙල් ඔරුවක ඒ සිරුර දමලා ඒක දිහා බලමින් දුක් වෙමින් සිටියා. **පියක** කියන භාණ්ඩාගාරික ඇමතියා කල්පනා කරලා රජතුමාගේ මේ ශෝකය සංසිදුවීමට පැළලුප් නුවර කුක්කුටාරාමයේ ඒ කාලයේ වැඩ විසූ නාරද ස්වාමීන් වහන්සේ ලඟට රජ්ජුරුවන් කැඳවාගෙන ගියා. ඒ නාරද ස්වාමීන් වහන්සේත් මෙන්න මේ බුද්ධ දේශනාවම ඒ රජතුමාට දේශනා කලා. ඒක අහලා රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ ශෝකය සංසිදුවා ගත්තා. ඒ වගේම මේ ධර්ම කොට්ඨාශය හඳුන්වන්නේ මොන නමින්ද කියලත් ඒ ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් ඇසුවා. ඒ ස්වාමීන් වහන්සේ කිව්වා මේ ධර්ම කොට්ඨාශය හැඳින්වෙන්නේ **සෝක සල්ලහරණ** කියන නමින් ය කියලා: ශෝකය නැමැති ඊතලය ඇද දැමීම පිළිබඳ දේශනාව කියන නමින්.

අංගුත්තර නිකායේ තික නිපාතයේ දැක්වෙනවා **අමාතාපුත්තික භය** තුනක් ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන සූත්‍රයක්. **අමාතාපුත්තික භය** කියලා කියන්නේ මවට පුතා රැකගන්න බැහැ, පුතාට මව රැකගන්න බැහැ, අන්න ඒ විදියේ අනතුරුදායක අවස්ථාවන්. බුදුපියාණන් වහන්සේ පළමුවෙන් ම මෙන්න මෙහෙමයි සංඝයා වහන්සේලා අමතල ප්‍රකාශ කරන්නේ:

මහණෙනි, ධර්මය නොදත් පෘථග්ජනයා අමාතාපුත්තික භය තුනක් තියනවාය කියලා කියනවා. මොනවද ඒ භය තුන? මවට පුතාත්, පුතාට මවත් රැකගන්න බැරි අවස්ථා තුන මොනවද? ඔන්න මහා ගින්නක් පැතිරිලා ගම් නියම්ගම් නගර දැව්ගෙන පිළිස්සිගෙන යනවා. ඒ වගේ භයානක අවස්ථාවක මවට පුතා හමුවෙන්නේ නැහැ. පුතාට මව හමුවෙන්නේ නැහැ. මවට පුතා බේරගන්න බැහැ. පුතාට මව බේරගන්න බැහැ. ඒ පළමුවෙනි අමාතාපුත්තික භයයි. ඊලඟට ඒ වගේම මහ වැස්සක් වැහැලා ජල ගැල්මක්

ඇතිවෙනවා. ඒ ජලගැල්මෙන් ගම් නියම්ගම් නගර ගසාගෙන යනවා. ඒ වගේ භයානක ජල ගැල්මකට අහුවෙලා එහෙම මනුෂ්‍යයින් ගසාගෙන යන අවස්ථාවක මවට පුතා බේරගන්න බැහැ. පුතාට මව බේරගන්න බැහැ. ඕක දෙවන අමාතාපුත්තික භය කියලා සාමාන්‍ය ලෝකයා ව්‍යවහාර කරනවා, පෘථග්ජනියා ව්‍යවහාර කරනවා කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා. ඒ වගේම කැළැවක සැඟවිලා ඉන්න හොරුන් ශක්තිමත් වෙලා ගම් නියම්ගම් නගර කොල්ල කන්න පටන් ගත්තහම ඒ ජනපදවල ඉන්න අය රථවාහන වල නැගලා පලායන්න පටන් ගන්නවා පණ බේරගන්න. එබඳු අවස්ථාවකත් මවට පුතා බේරගන්නත් බැහැ. පුතාට මව බේරගන්නත් බැහැ. මවට පුතා හමුවෙන්නේ නැහැ. පුතාට මව හමුවෙන්නේ නැහැ. මෙන්න මේ විදියේ භයානක අවස්ථාවලට සාමාන්‍ය ලෝකයේ අමාතාපුත්තික භය කියලා කියනවා. නමුත්, බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ පෘථග්ජන මතය අනුමත කරන්නේ නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මහණෙනි, ඒ ධර්මය නොදත් පෘථග්ජනියා අමාතාපුත්තික භය කියලා කියන්නේ ඇත්ත වශයෙන් ම මවට පුතා හමුවෙන්න පුළුවන්, පුතාට මව හමුවෙන්න පුළුවන්, මවට පුතා බේරගන්න පුළුවන්, පුතාට මව බේරගන්න පුළුවන් විදියේ අවස්ථා වලට ය. මොකද, ඇතැම් අවස්ථාවක මහා ගින්නක් ඇති වුනත් සමහරවිට මවට පුළුවන් පුතාව බේරගන්න. පුතාට මව බේරගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම මහා ජල ගැල්මක් ඇති වුනාම, හොරු කඩා වැදිලා කොල්ලකන අවස්ථාවක, ඒ විදියේ අවස්ථාවලදී සමහර විට මවට පුතා බේරගන්න පුළුවන්, පුතාට මව බේරගන්න පුළුවන්.

නමුත්, ලෝකයේ තිබෙනවා ඇත්ත වශයෙන්ම මවට පුතා බේරගන්න බැරි, පුතාට මව බේරගන්න බැරි, අමාතාපුත්තික භය නමින් හඳුන්වන්න පුළුවන් අවස්ථා තුනක්. මොනවද ඒ අවස්ථා තුන? ජරා භය, ව්‍යාධි භය සහ මරණ භය. මොකද ඒකට හේතුව? දැන් පුතා දිරාපත් වෙනකොට, වයසට යනකොට, මහලු වෙනකොට මවට බැහැ අනේ පුතේ, පුතා දිරන්න එපා, පුතා මහළු වයසට පත්වෙන්න එපා, මම ඒ වෙනුවට මහළු වයසට පත්වෙන්නම් කියලා ඒ පුතාගේ දිරීම තමාපිට පවරා ගන්න. ඒ වගේම මව මහළු වයසට පත්වෙනකොට පුතාට බැහැ අම්මේ, ඔබ මහළු වයසට පත්වෙන්න එපා. මම ඒ වෙනුවට මහළු වයසට පත්වෙන්නම් කියලා ඒ දිරීම තමා පිට පවරාගන්න. ඒ වගේම පුතා ලෙඩවෙනකොට මවට බැහැ පුතා ලෙඩ වෙන්න එපා, මම ඒ වෙනුවට ලෙඩ වෙන්නම් කියලා ඒ ව්‍යාධිය තමන්ට පවරා ගන්න. ඒ වගේම මව ලෙඩ වෙනකොට පුතාට බැහැ අම්මා ලෙඩ වෙන්න එපා. මම ඒ වෙනුවට ලෙඩ වෙන්නම් කියලා ඒ ව්‍යාධිය, රෝගය තමා වෙත පවරා ගන්න. ඒ වගේම තමයි පුතා මැරෙනකොට මවට කියන්න බැහැ පුතා මැරෙන්න එපා, මම ඒ වෙනුවට මැරෙන්නම් කියලා ඒ මරණය තමා වෙත පවරාගන්න. පුතාට බැහැ මව මැරෙන්න යන අවස්ථාවේදී අම්මා මැරෙන්න එපා මම ඒ වෙනුවට මැරෙන්නම් කියලා ඒ මරණය තමා වෙත පවරා ගන්න. මෙන්න මේ විදියට බලනකොට ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය කියන කාරණා තුන ඇත්ත වශයෙන්ම අමාතාපුත්තික භය හැටියට හඳුන්වන්න ඕන කියලා ඒ විදියට සංඝයා වහන්සේලා ට වදාලා.

ඒ භාග්‍යවත් අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ට නමස්කාර වේවා!

අංගුත්තර නිකායේ පඤ්චක නිපාතයේ දකින්න ලැබෙන ධාන සූත්‍රයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ ස්ත්‍රී පුරුෂ ගිහි පැවිදි හේදයක් නැතිව හැම කෙනෙකු විසින් ම නිතර සිහිපත් කළ යුතු කාරණා පහක් දක්වනවා. මහණෙනි, මෙන්න මේ කාරණා පහ ස්ත්‍රීයක විසින් හෝ පුරුෂයෙකු විසින් හෝ ගිහියකු විසින් හෝ පැවිද්දෙකු විසින් හෝ නිතර ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළ යුතුය, නුවණින් සලකා බැලිය යුතුය, සිහිපත් කළ යුතුය කියලා. මොනවද ඒ කාරණා පහ?

(01) මම ජරාවට දිරීමට පත්වන ස්වභාවය ඇත්තෙක් වෙමි. දිරීමට පත්වීමේ ස්වභාවය නොඉක්ම වූ කෙනෙක් වෙමි. කියන මේ කාරණය ස්ත්‍රීයක විසින් හෝ පුරුෂයෙකු විසින් හෝ ගිහියකු විසින් හෝ පැවිද්දෙකු විසින් හෝ නිතර ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළ යුතුය, නුවණින් සලකා බැලිය යුතුය කියලා.

(02) මම ලෙඩවෙන ස්වභාවය ඇත්තෙක් වෙමි, ලෙඩවීමේ ස්වභාවය නොඉක්මවූ කෙනෙක් වෙමි කියන කාරණය

(03) මම මැරෙන ස්වභාවය ඇත්තෙක් වෙමි, මරණය නොඉක්මවූ කෙනෙක් වෙමි

(04) සියළු ප්‍රිය මනාප අයගෙන් වෙන්වීමක්, වියෝවීමක් මට ඇතිවෙනවා

(05) මට මගේය කියන්න පුළුවන් දේ මා කරන කර්මයයි, මගේ දායාදය මා කරන කර්මයයි, මා හට ගත්තේ කර්මයෙන්, මගේ නැයා කර්මයයි, මට පිහිටත් කර්මයයි, හොඳ හෝ නරක කර්මයක් මා කරනවානම් ඒ කර්මයේ දායාදකරුවාක් මමයි.

මේ කාරණා පහ නිතර සිහිපත් කිරීමේ වැදගත්කමත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ එක්කම පෙන්නලා දෙනවා. මහණෙනි, මේ සත්ත්වයින් තුළ තිබෙනවා තරුණ වයස පිළිබඳව තරුණ මදයක්, යෞවන මදයක්. ඒ මත්වීම නිසා සත්ත්වයා කයින් වචනයෙන් මනසින් දුසිරිතෙහි හැසිරෙනවා. යම් කෙනෙක් නිතර සිහිපත් කරනවානම් අර ජරාව පිළිබඳ කාරණය, තමා මහලු වියට පත්වන බව නිතර සිහිපත් කරනවානම්, ඒ තරුණ මදය එක්කෝ සම්පූර්ණයෙන් ම නැතිවෙලා යනවා. එහෙම නැත්නම් තුනීවෙලා යනවා. ඒ වගේම මේ සත්ත්වයා තුළ තිබෙනවා නිරෝගී බව නිසා ඇතිවන මත්වීමක්, මාන්තයක්. යම් කෙනෙක් තමා ව්‍යාධියට පත්වෙන බව, ලෙඩවෙන බව නිතර සිහිපත් කරනවා නම් අර ඇතිවුනු ආරෝග්‍යමදය කියලා කියන නිරෝගී බව නිසා ඇතිකර ගත්ත මත්වීම - මාන්තය - එක් සම්පූර්ණයෙන් ම නැතිවෙලා යනවා. එහෙම නැත්නම් ඒක තුනී වෙනවා. සත්ත්වයින් තුළ තිබෙනවා ඒ වගේම ජීවිතය පිළිබඳ මත්වීමක් - ජීවිතමදයක්. තමා ජීවත් වෙනවා කියන අදහස තුලින් ඇතිකර ගන්නා මාන්තයක්. යම් කෙනෙක් තමා මරණයට පත්වන බව නිතර මෙනෙහි කරනවා නම් අර ජීවිතමදය එක්කෝ සම්පූර්ණයෙන් ම නැතිවෙනවා. එහෙම නැත්නම් තුනී වෙනවා. ඊලඟට ඒ වගේම සත්ත්වයන් තුළ තිබෙනවා තමාට ප්‍රිය මනාප අය පිළිබඳව රාගයක්, ඇල්මක්. ඒ රාගය නිසා කයින්, වචනයෙන්, සිතින් දුසිරිතයේ හැසිරෙනවා. යම් කෙනෙක් ප්‍රිය මනාප හැම අයගෙන් ම මට වෙන්වීමක් වියෝවීමක් තියනවා කියලා නිතර මෙනෙහි කරනවා නම් අන්න අර කියාපු ප්‍රියයන් පිළිබඳව දැඩි ඡන්දරාගය නැතිවෙනවා. ඒ එක්කම කයින් වචනයෙන් සිතින් කෙරෙන දුසිරිතෙන් වැළකෙන්න පුළුවන් වෙනවා.

පස්වෙනුවට කියවෙන කර්මය පිළිබඳ සිහිකිරීම ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ මෙහෙමයි. **මහණෙනි, සත්ත්වයින් තුළ තිබෙනවා කාය දුශ්චරිතයට ඇදී යන ස්වභාවයක්. යම් කෙනෙක් කර්මයට තමන්ට වගකියන්න සිද්ධ වෙන බව නිතර සිහිපත් කරනවා නම්, ඒ දුසිරිතට ඇදීයන ස්වභාවය එක්කෝ සම්පූර්ණයෙන් ම නැතිවෙලා යනවා, එහෙම නැත්නම් තුනී හෝ වෙනවා.**

ඊලඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඒ කියාපු කාරණා පහම යම්කිසි ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් වඩා පුළුල් අන්දමින් නිතර සිහිපත් කරනවා නම් විශ්ව සාධාරණ ධර්මතාවන් හැටියට, ඒ කියන්නේ මා පමණක් නොවෙයි ජරාව ස්වභාවය කොට ඇත්තේ, ජරාව නොඉක්මවූයේ, යම්තාක් සත්ත්වයන් මේ භවයට එනවා නම් ඒ හැම සත්ත්වයාම ජරාව ස්වභාවය කරගෙන ඇත: ජරාව ඉක්මවා නැත: ආදී වශයෙන් මේ එක් එක් කාරණය ගැන මෙනෙහි කරනවා නම් ඒ තැනැත්තාට සසර කළකිරීම තුලින් සසරට ඇති බැමි කඩාගෙන අනුසය - සංයෝජන - ධර්ම ආදිය නැති කරලා උතුම් අමා මහ නිවන පවා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න පුළුවන් වෙනවාය කියලා.

මජ්ඣිම නිකායේ දේවදූත සූත්‍රයෙන්, අංගුත්තර නිකායේ දේවදූත වග්ගයෙන් ජරා ව්‍යාධි මරණ කියන කාරණා තුන දේව දූතයින් හැටියට හඳුන්වල දීල තියනවා. මනුෂ්‍යයින් කාය වාක් මනෝ දුශ්චරිත වලින් මුදා ගැනීමට උපකාර වන දේවදූතයින් හැටියට.

කයින් වචනයෙන් සිතින් දුසිරිතයේ හැසිරිලා යම් කෙනෙක් නිරයේ උපන්නහම යම රජු අසනවා ඇයි නුඹ දැක්කේ නැද්ද, **මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉන්න කාලෙ: හොඳටම ජරා ජීර්ණ ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් හැරමිටි වාරුවෙන් වෙච්චමින් යන එනවා? දැකලා කල්පනා කලේ නැද්ද, මමත් මේ වගේම මහලු වයසට පත් වෙනවා: ඒක නිසා කයින් වචනයෙන් සිතින් සුවරිතයේ හැසිරෙන්න ඕන කියලා: මම ප්‍රමාදයට වැටුනා, ඒක නිසා මට එහෙම කරන්න බැරි වුනා කියලා පිළිතුරු දුන්නහම එහෙමනම් ඒ ප්‍රමාදවීමේ විපාක දැන් විඳින්න සිද්ධවෙනවා කියලා යම රජු කියනවා. ඒ වගේම හොඳටම හිලන්ව තමන්ගේ මළ මුත්‍රයෙහි ගැලිල එක්තැන් වෙලා ඉන්න රෝගියෙක් දැකලා කල්පනා කලේ නැද්ද තමනුත් මේ තත්ත්වයට පත්වෙනවා කියලා: ඉදිමුණු නිල්වුනු පණුවන් දමන මළසිරුරක් දැකලා කල්පනා කලේ නැද්ද තමනුත් මේ තත්ත්වයට පත්වෙනවා කියලා. ඒ හැම ප්‍රශ්ණයකටම මම ප්‍රමාදයට වැටුනා කියලා පිළිතුරු දුන්නහම යම රජු කියනවා එහෙමනම් ඒ ප්‍රමාදයට විපාකය දැන් විඳින්න සිද්ධ වෙනවා කියලා. ඒ විදියට ජරා ව්‍යාධි මරණ කියන කාරණා තුන ලෝක සත්ත්වයාට පාඩම් උගන්වන දේව දූතයින් හැටියට ඉදිරිපත් කරලා තියනවා. කුසල් මාර්ගයේ ගමන් කිරීමට සංවේගවස්තු හැටියටත් ජරා ව්‍යාධි මරණ කියන කාරණා දක්වල තියනවා.**

ගිරිමානන්ද සූත්‍රයේදී ආදීනව - සංඥාව යටතේ බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ශරීරයේ ඇතිවන ආබාධ පිළිබඳ දීර්ඝ ලේඛණයක් දෙන්නේ, මේ ශරීරය බොහෝ ආදීනව සහිත, දුක් සහිත එකක් බව නිතර මෙනෙහි කිරීම නිවනට උපකාර වන නිසයි. වෙන එකක් තබා කුසගින්න පිපාසය මළ - මුත්‍ර පහ කිරීම කියන කාරණා පවා මේ ශරීරයේ ආබාධ හැටියට දක්වලා තියනවා. කොයි තරම් ආශාවෙන් රැක බලාගන්න උත්සාහ කලත් මේ ශරීරය එකම රෝග කුඩුවක් බව යථාර්ථයට අනුව සිහිපත් කිරීම රෝගී අවස්ථාවක කෙනෙකුට හිත හදාගැනීමට උපකාර වෙනවා වගේම සසර කළකිරීම තුලින් නිවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්නත් උපකාර වෙනවා. විශේෂයෙන් ම තමන් මැරෙන බව නිතර සිහිපත්

කීර්ම නිවන් ලබාදෙන ප්‍රබල භාවනාවක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ සූත්‍ර රාශියකම වර්ණනා කරලා තිබෙනවා.

අංගුත්තර නිකායේ අට්ඨක නිපාතයේ එන නාදික සූත්‍රයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේලා අමතලා ප්‍රකාශ කරනවා මහණෙනි, වඩන ලද බහුල වශයෙන් පුරුදු කරන ලද, මරණ සතිය මහත් ඵල මහානිසංස වෙයි. එය නිවනෙහිම ගැලී සිටී, නිවනම කෙළවර කොට සිටී භාවනාවකි. මහණෙනි, නුඹලා මරණ සතිය වඩනවද? කියලා ඊලඟට ඇහුව. එතකොට එක භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් කියනවා ස්වාමීනි, මම මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද ඔය මරණ සතිය වඩන්නේ? ස්වාමීනි, මට මෙන්න මෙහෙම හිතෙනවා, මට එක රැයක් හා දවාලක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අවවාදය මෙනෙහි කරමින් ජීවත් වෙන්න ඇත්නම් ඒක ලොකු දෙයක් කියලා. ඊලඟට තව භික්ෂුවක් ප්‍රකාශ කරනවා ස්වාමීනි, මමත් මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද ඔය නම මරණ සතිය වඩන්නේ? ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ කියනවා ස්වාමීනි, මට මෙන්න මෙහෙම හිතෙනවා. මට එක දවල් කාලයක් ජීවත් වෙන්න පුළුවන් නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අවවාද මෙනෙහි කරමින් ඒක මම ලොකු දෙයක් හැටියට සලකනවා. ඊලඟට තුන්වන භික්ෂුව කියනවා මමත් ස්වාමීනි, මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද ඔය නම මරණ සතිය වඩන්නේ? මට හිතෙනවා අඩ දවාලක් ජීවත් වෙන්න ඇත්නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අනුශාසනය අනුව, ඒක මට ලොකු දෙයක්, ලොකු ලැබීමක් කියලා. ඊලඟට හතරවන භික්ෂුව ප්‍රකාශ කරනවා ස්වාමීනි, මමත් මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද ඔය නම මරණ සතිය වඩන්නේ? මට හිතෙනවා එක පිණ්ඩපාතයක් වලඳුන කාලයක් තුළ මට ජීවත්වෙන්න ඇත්නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අනුශාසනය මෙනෙහි කරමින්, ඒක ලොකු දෙයක් කියලා. ඊලඟට පස්වෙනි භික්ෂුව කියනවා මමත් මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද? මට හිතෙනවා පිණ්ඩපාතයෙන් අඩක් වලඳුන තුරු මට ජීවත් වෙන්න ඇත්නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අනුශාසනය අනුව ඒක මට ලොකු දෙයක් කියලා. ඊලඟට හය වෙනුව භික්ෂුවක් ප්‍රකාශ කරනවා මමත් මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද ඔය නම මරණ සතිය වඩන්නේ? මට හිතෙනවා ස්වාමීනි, බත් පිඩවල් හතරක් පහක් විකලා ගිලිනතුරු මට ජීවත් වෙන්න ඇත්නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අනුශාසනය මෙනෙහි කරමින් ඒක ලොකු දෙයක් කියලා. ඊලඟට හත්වන භික්ෂුවක් ප්‍රකාශ කරනවා මමත් මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද? මට එක බත් පිඩක් හපලා ගිලිනතුරු ජීවත්වෙන්න ඇත්නම් ඒක ලොකු දෙයක් කියලා මා හිතනවා. ඊලඟට අටවෙනි භික්ෂුව ප්‍රකාශ කරනවා මමත් මරණ සතිය වඩනවා. කොහොමද? මට හිතෙනවා භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම ගත්තු හුස්ම හෙළනතුරු, හෙළූ හුස්ම වෙනුවට හුස්මක් ගන්න තුරු මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ අනුශාසනය මෙනෙහි කරමින් ජීවත් වෙන්න ඇත්නම් ඒක ලොකු දෙයක් කියලා.

මේ භික්ෂූන් වහන්සේලා අට නමම තම තමන් මරණ සතිය වඩන ආකාරය විස්තර කලාට පස්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ අට නම අතුරෙන් මුල් හය නම ප්‍රමාදව වාසය කරනවා, ඒ අයගේ මරණ සතිය වේගවත් මදි, ශක්තිමත් මදි කියල නිවන් දැකීමට. නමුත්, අවසානයේ කියපු දෙනම, ඒ කියන්නේ කට්ට ගත් බත් පිඩ ගිලිනතුරු ජීවත් වන භික්ෂුවක්, හුස්ම දෙකක් අතර ජීවත්වන භික්ෂුවක් අප්‍රමාදීව වාසය කරනවා, නිවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගැනීම සඳහා තියුණු ලෙස මරණ සතිය වඩනවා කියල ප්‍රකාශ කලා.

මරණ සතිය වැඩිමටත් ජීවිතමදය දුරුකර ගැනීමටත් උපකාරවෙන් වටිනා සූත්‍රයක් අංගුත්තර නිකායේ සප්තක නිපාතයේ දකින්න ලැබෙනවා. ඒ සූත්‍රයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ හික්ෂුන් වහන්සේලා අමතලා ඇත අතීතයේ වාසය කළ අරක නමැති ශාස්තෘවරයෙකු පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තියක් ප්‍රකාශ කරනවා. නොයෙක් සිය ගණන් ශ්‍රාවකයින් ඇතිව සිටිය ඒ ශාස්තෘවරයා තම ශ්‍රාවකයින්ට නිතර කළ ධර්ම දේශනාවක ආරම්භය මෙන් මේ විදියයි.

බ්‍රාහ්මණයිනි, මනුෂ්‍යයන්ගේ ජීවිතය අල්පය, සුළුය, කෙටිය, බොහෝ දුක් ඇතියේය, බොහෝ දැඩි කරදර ඇතියේය, ප්‍රඥාවෙන් ඒ කාරණය දත යුතුය, කුසල් කළ යුතුය, බමසර හැසිරිය යුතුය, උපන්නහුට නොමැරීමක් නැත.

ඊලඟට ඒ ශාස්තෘවරයා මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ අල්ප බව, කෙටි බව පෙන්වුම් කරනව. පළමුවෙනි උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, තණ අග පිණිබිඳු යම් සේ හිරු උදාවන විට වහා නොපෙනී යයිද, වැඩිවෙලා නොපවතීද, එසේම මනුෂ්‍යයින්ගේ ජීවිතය තණ අග පිණිබිඳු මෙන් සුළුය, කෙටිය. දෙවන උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, යම් සේ දැඩි පොද ඇති වැසි වසින විට දිය බුබුලු වහා නොපෙනී යනවද වැඩි කල් නොපවතීද, එසේම ජීවිතය දිය බුබුලක් වැනිය. තුන්වන උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, යම් සේ දියෙහි දණ්ඩෙන් ඇඳී ඉරක් වගෙයි. හතරවන උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, පර්වතයෙහි හටගත්, දුර බලා යන සැඩ දිය පහර ඇති, අසුච්චි හැමදේම ගසාගෙන යන නදිය යම්සේද, ක්ෂණයක් මොහොතක් නොනවතින ගලාබස්නා ඒ නදිය මෙනි, මනුෂ්‍ය ජීවිතය. පස්වෙනි උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, යම් සේ ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් දිවගට කෙළපිඩක් රැස් කොට මඳ උත්සාහයකින් ම පිටතට දමයිද, එමෙන්ම ජීවිතයද දිවග කෙළ පිඩ මෙන් වහා ගිලිහී යන දෙයකි. හයවෙනි උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, යම් සේ දවස පුරා රත් වූ යකඩ කබලෙක මස් පිඩක් දමන ලද්දේ වහා නොපෙනීයේද, ජීවිතයද ඒ මස් පිඩ වැනිය. හත්වෙනි උපමාව බ්‍රාහ්මණයිනි, යම් සේ වධයට නියත වූ එළදෙනක් වධක ස්ථානය කරා ගෙන යනු ලබන්නී යම් පාදයක් ඔසවා නම් වධයටම සමීප වෙයිද, මරණයට ම ලං වෙයිද, එසේම මනුෂ්‍ය ජීවිතයද වධයට නියත එළදෙකන බඳුය.

මේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය ගෙනහැර පාලා ඉවරවෙලා බුදුපියාණන් වහන්සේ පුදුම අන්දමේ කාරණයක් එළිදරව් කරනව. මහණෙනි, ඒ කාලයේ මනුෂ්‍යයින් ගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය අවුරුදු හැටදාහයි. ඒ කාලේ මනුෂ්‍යයින්ට තිබුනේ ආබාධ හයක් පමණයි. ශීතල උෂ්ණ දෙක දැනෙනව, කුසගින්න පිපාසා දැනෙනව, මළ මුත්‍රා පහ කිරීමේ අවශ්‍යතා තිබෙනව. අන්න ඒ තරං ආයුෂ ඇති, අල්පාබාධ ඇති, මනුෂ්‍යයින් විසූ කාලෙකයි ඒ අරක නමැති ශාස්තෘවරයා තම ශ්‍රාවකයින්ට අර කියාපු විදියේ සංවේග දනවන ධර්ම දේශනාවක් කලේ. නමුත් මහණෙනි, ඒ දේශනාව වඩාත් ගැලපෙන්නේ මෙන් මේ කාලයටයි. මක් නිසාද මේ කාලේ කෙනෙක් ජීවත් වෙන්නේ වර්ෂ සීයයි, එහෙම නැත්නම් ඊට ටිකක් වැඩියි.

ඒ භාග්‍යවත් අරහත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ ට නමස්කාර වේවා!

ඊලඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ වර්ෂ සියක ජීවිත කාලය පිළිබඳ අපුරු අන්දමේ පරිගණනයක් කරනව. අවුරුදු සියක් ජීවත් වෙන කෙනෙක් ජීවත් වන සෘතු ගණන තුන්සියයි. මාස ගණන එක්දහස් දෙසියයි. අර්ධ මාස ගණන දෙදහස් භාරසියයි. රාත්‍රී ගණන තිස්හය දාහයි. අනුභව කරන බත්වෙල් ගණන හැත්තෑ දෙදාහයි. ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ එතෙන්දී දක්වනවා අර හැත්තෑ දෙදාහෙන් මව්කිරි බිව්ව කාලයත්, බත් වැරදුනු අවස්ථාවලත් අඩු කල යුතු බව. බත් වැරදුනු අවස්ථාවල් හැටියට සඳහන් වෙන්නෙ කෝපය නිසා, දුක නිසා, අසනීප නිසා, පෙහෙවස් සමාදන් වීම නිසා, බත් නොලැබීම නිසා, බත් නොගත් අවස්ථාවලයි.

එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කල මේ සූත්‍ර දේශනා ආශ්‍රයෙන් කල්පනා කරලා බලනකොට, ජරාව ව්‍යාධිය මරණය කියන කාරණා තුන නිතර මෙනෙහි කිරීම තුලින් අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම කියන මේ ත්‍රිලක්ෂණයම මතු කරගන්න පුළුවන් වෙනවා. නිවනට උපකාර වන භාවනා හැටියට දැක්වෙන අනිත්‍ය සංඥාව, දුක්ඛ සංඥාව, අනාත්ම සංඥාව, අසුභ සංඥාව, ආදීනව සංඥාව ආදිය වඩන්න අවස්ථාව සැලසෙනව.

ඇත්ත වශයෙන්ම කියනවා නම් ජරාව ව්‍යාධිය මරණය කියන දේවල් ජීවිතයේ අවස්ථා හැටියට සැලකිය යුතු නෑ. උපතත් සමගම දිරිමේ ක්‍රියාවලිය ඇරඹෙනවා. ජීවිතයේ මුල් අවධියේදී වැඩිම ප්‍රකටයි, දිරිම අප්‍රකටයි. මැදි වයසෙන් පස්සේ දිරිම වැඩිය ප්‍රකට වන නිසා තමයි ජරා දුක මැදි වයසෙන් පස්සේ ඇරඹෙන්නක් හැටියට සලකන්නේ. මේ දිරිමට අත දෙන්නේ ව්‍යාධියයි. ශරීරය එකම රෝග කුඩුවක්: වැඩෙන වේගයට වැඩිය දිරන වේගය වැඩි වෙන කොට රෝග වලට ඉඩ ලැබෙනව. මරණය, ජීවිත පැවැත්මේ කෙළවරදී සිද්ධ වෙන දෙයක් කියලයි අපි සාමාන්‍යයෙන් හිතන්නේ. මේ ශරීරයෙන් විඥානය ඉවත් වෙලා වැඩකට නැති දඬු කඩක් වගේ ශරීරය දර දඬු වෙලා නිශ්ක්‍රීය වීම මරණය හැටියට සලකනවා. නමුත් මරණයත් උත්පත්තිය එක්කම ඇවිල්ලා මේ ශරීරය තුළ පැලප්දියම් වෙලා ඉන්න එකක්. හුස්ම දෙකක් අතර තියෙන්නේ මරණයයි. ගත්තු හුස්ම හෙළන්න බැරි වුනොත්, හෙළෑ හුස්ම වෙනුවට වෙන හුස්මක් ගන්න බැරි වුනොත් එතැන මරණයයි. පණකෙන්ද තිබෙන්නේ කොයිතරම් අවදානම් තත්ත්වයකින්ද කියලා ඒ අනුව හිතා ගන්න පුළුවන්. එහෙම බලනකොට ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය මුළු ජීවිත පැවැත්ම පුරාම විහිදුනු දේවල් තුනක්. ඒ නිසා ජරාවත් ව්‍යාධියත් මරණයත් නිතරම මේ ශරීර කුඩුව තුළම තිබෙනව කියලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම යථාර්ථයට සිත ගෙන ඒමක් වෙනව. මේ මෙනෙහි කිරීම හරියාකාර පුරුදු කර ගත්තොත් අපට ජීවිතයේ සැඳෑ අඳුර තුලින්ම ප්‍රඥා ආලෝකය මතු කර ගන්න පුළුවන් වෙනවා ඇති. අවසන් හුස්ම සැනසුම් සුසුමක්ම කරගන්න පුළුවන් වෙනව ඇති.

සාදු! සාදු!! සාදු!!!